

Vận dụng tư tưởng “Đĩ bất biến ứng vạn biến” của Hồ Chí Minh trong việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo hiện nay

HÀ THÁI SƠN*

Trong đấu tranh bảo vệ chủ quyền biển, đảo hiện nay, Việt Nam cần sử dụng tổng hợp nhiều phương pháp, huy động sức mạnh tổng hợp quốc gia, trong đó có việc vận dụng sáng tạo, linh hoạt tư tưởng “Đĩ bất biến ứng vạn biến” của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

1- Ngày 31-5-1946, trước khi lên đường sang nước Pháp để cứu vãn nền hòa bình, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói với Cụ Huỳnh Thúc Kháng - người vừa được ủy nhiệm làm quyền Chủ tịch nước: “Tôi vì nhiệm vụ quốc dân giao phó phải đi xa ít lâu, ở nhà trăm sự khó khăn nhờ cậy ở Cụ cùng với anh em giải quyết. Mong Cụ đĩ bất biến ứng vạn biến”.

Câu “Đĩ bất biến ứng vạn biến” chỉ là một vế trong câu đối hoàn chỉnh mà vế thứ hai là “Đĩ chúng tâm vi kỷ tâm” (lấy tâm chúng sinh làm tâm của mình). Theo cách nói của triết học, có thể hiểu “bất biến” là bản chất, là thuộc tính vốn có, là quy luật tất yếu của sự vật, hiện tượng, còn “vạn biến” là sự biến đổi vô cùng phong phú, đa dạng của sự vật, hiện tượng. “Đĩ

bất biến ứng vạn biến” nghĩa là lấy cái bất biến (không thay đổi) mà ứng phó với cái vạn biến (cái luôn thay đổi).

Đối với nước ta, trong việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo hiện nay, cái bất biến chính là độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ. Trên cơ sở cái bất biến đó mà có sách lược phù hợp để ứng phó với cái vạn biến, tức là những diễn biến phức tạp, khó lường của tình hình. Nhưng sự “ứng vạn biến” trong mỗi thời điểm, mỗi thời kỳ, mỗi hoàn cảnh cụ thể nhất định không được làm tổn hại đến cái bất biến, tức là mục tiêu độc lập dân tộc, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ đã được xác định. Có thể nói, “đĩ bất biến ứng vạn biến” không những là phương châm chỉ đạo nhận thức và hành

động của Đảng và nhân dân ta trong thời kỳ lịch sử đặc biệt 1945 - 1946 mà còn có giá trị to lớn, đã và đang tiếp tục soi sáng công tác đối ngoại của Đảng và Nhà nước ta nói chung và trong việc bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo nói riêng.

2- Trước tình hình thế giới và trong nước biến động lớn và phức tạp như hiện nay, nhất là trong việc giải quyết những tranh chấp về chủ quyền biển, đảo trên Biển Đông, việc thấu suốt và vận dụng sáng tạo tư tưởng “đĩ bất biến ứng vạn biến” có ý nghĩa đặc biệt quan trọng.

Những năm gần đây, khu vực châu Á - Thái Bình Dương có nhiều biến động, trở

* ThS, Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Ngày đêm canh giữ biển, đảo quê hương

ÀNH: LƯU TIẾN

thành tâm điểm can dự của các nước lớn, điển hình là chính sách xoay trục của Mỹ. Trong khi đó, một Trung Quốc đang trỗi dậy mạnh mẽ, với tham vọng độc chiếm Biển Đông, đã lộ rõ những tính toán và hành động bất chấp luật pháp quốc tế. Những tuyên bố và hành động gần đây của Trung Quốc tại Biển Đông đã thể hiện rõ tham vọng đó. Đặc biệt, việc Trung Quốc hạ đặt trái phép giàn khoan Hải Dương 981 (Haiyang Shiyou 981), đưa các tàu vũ trang, tàu và máy

bay quân sự hộ tống đi vào vùng biển Việt Nam, hoạt động trong vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa của Việt Nam từ đầu tháng 5-2014 đã vi phạm nghiêm trọng quyền chủ quyền và quyền tài phán của Việt Nam theo quy định của Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 (UNCLOS), vi phạm Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông năm 2002 (DOC) và các thỏa thuận có liên quan khác giữa lãnh đạo cấp cao 2 nước, cũng như Thỏa thuận về những nguyên

tắc cơ bản chỉ đạo giải quyết vấn đề trên biển Việt Nam - Trung Quốc. Cùng với sự tranh chấp về chủ quyền biển, đảo ở Biển Đông của các nước trong khu vực, còn có sự quan tâm và can dự của nhiều nước lớn trên thế giới, khiến vấn đề Biển Đông ngày càng “nóng” lên, tác động trực tiếp đến việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo của Việt Nam.

Hơn thế nữa, các thế lực thù địch đã và đang lợi dụng vấn đề Trung Quốc vi phạm chủ quyền biển, đảo của Việt Nam để xuyên tạc đường lối,

chính sách quốc phòng - an ninh của Đảng và Nhà nước ta, vu cáo Đảng ta đặt "hệ tư tưởng", mục tiêu "bảo vệ chế độ chính trị", "bảo vệ Đảng" cao hơn lợi ích quốc gia dân tộc(!) Các thế lực thù địch còn hô hào cần thay đổi hệ thống chính trị nhất nguyên do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo sang chế độ "đa nguyên chính trị" để "đổi lấy" sự ủng hộ của phương Tây trong bảo vệ chủ quyền biển, đảo,... mưu đồ làm suy yếu và xóa bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng, chống phá Việt Nam, lật đổ chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta. Trong hoàn cảnh đó, để bảo vệ chủ quyền biển, đảo của Việt Nam, cần vận dụng đúng đắn, sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về "đĩ bất biến ứng vạn biến". Theo đó, cần quán triệt và giải quyết tốt một số vấn đề sau:

Một là, quán triệt sâu sắc chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; trong đó, nắm chắc mục tiêu, nhiệm vụ quốc phòng, an ninh là bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, chủ động ngăn chặn, làm thất bại mọi âm mưu và hành động chống phá của các thế lực thù địch đối với sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta.

Xưa Lý Thánh Tông, khi đi lo việc biên cương ở phương Nam, có dặn lại nhiếp chính Ý Lan một câu: "Vạn biến như lôi, nhất tâm thiên định",

ý nói cứ lấy nhất tâm bất biến (một lòng lo giữ việc nước) thì có thể đối phó với vạn biến (dù có dữ dội như sấm sét). Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: "Mục đích bất di bất dịch của ta vẫn là hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ. Nguyên tắc của ta thì phải vững chắc, nhưng sách lược của ta thì linh hoạt". Linh hoạt trên cơ sở giữ vững nguyên tắc để vừa bảo đảm giữ vững được nguyên tắc, vừa thực hiện được lợi ích quốc gia, dân tộc. Cái bất biến trong việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo hiện nay là lợi ích quốc gia dân tộc, là chủ quyền quốc gia và toàn vẹn lãnh thổ, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để xây dựng và phát triển đất nước. Vì thế, muốn "ứng vạn biến", cần xác định được giới hạn của vấn đề, đánh giá đúng về mình, đối tượng và đối tác, về chiều hướng chuyển biến của so sánh lực lượng, về cái thuận và nghịch của tình hình khu vực và quốc tế trong từng giai đoạn và ở từng thời điểm cụ thể, từ đó xác định bước đi thích hợp. Và để thực hiện được mục tiêu, có những cái cần thỏa hiệp, nhưng thỏa hiệp phải có nguyên tắc. Thực hiện "đĩ bất biến ứng vạn biến" trong việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo theo tư tưởng Chủ tịch Hồ Chí Minh là nắm vững nguyên tắc, mục tiêu chiến lược, quyết đoán, khôn khéo, mau lẹ và kịp thời để

ứng phó thích hợp với từng hoàn cảnh, từng tình thế, từng đối tượng trong từng trường hợp, vấn đề, trong không gian, thời gian cụ thể.

Hai là, giải quyết tranh chấp liên quan đến chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán tại Biển Đông thông qua đàm phán và các biện pháp hòa bình trên cơ sở luật pháp quốc tế, đặc biệt là Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982.

Kiên định giải quyết các tranh chấp tại Biển Đông bằng giải pháp hòa bình. Việt Nam cần sử dụng tất cả các kênh ngoại giao, đấu tranh chính trị, chứng cứ pháp lý, lịch sử, thậm chí cả việc xem xét đưa ra tòa án quốc tế để bảo vệ chủ quyền biển, đảo và các lợi ích chính đáng của mình phù hợp với luật pháp quốc tế. Chúng ta kiên trì, tránh xung đột, nhưng khi chủ quyền bị xâm phạm, chúng ta sẵn sàng giáng trả bằng quyền tự vệ chính đáng. Đồng thời, xử lý thật tốt mối quan hệ giữa toàn vẹn lãnh thổ, độc lập, chủ quyền với duy trì hòa bình, ổn định.

Với Trung Quốc, coi trọng quan hệ trong khuôn khổ hợp tác, đối tác chiến lược toàn diện; giữ hòa hiếu, hòa khí, xây dựng tình đoàn kết hữu nghị và thực hiện các cam kết đã ký với Trung Quốc. Việc giải quyết vấn đề chủ quyền biển, đảo phải dựa trên Công

ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982, Tuyên bố về cách ứng xử trên Biển Đông giữa ASEAN và Trung Quốc (DOC), tiến tới Bộ quy tắc ứng xử của các bên trên Biển Đông (COC). Ngoài ra, cần căn cứ vào thỏa thuận 6 điều về nguyên tắc giải quyết tranh chấp trên biển mà 2 nước đã ký kết. Đó là cơ sở pháp lý và khoa học trong đấu tranh bảo vệ chủ quyền biển, đảo; đồng thời là sự thể hiện một thành viên có trách nhiệm cao trong cộng đồng quốc tế, phấn đấu vì hòa bình, hợp tác và phát triển, góp phần nâng cao vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế.

Thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa dạng hóa, đa phương hóa trong quan hệ quốc tế, không liên minh với nước này để chống nước khác; chủ động tham gia các tiến trình khu vực và quốc tế. Giữ vững độc lập, tự chủ không để bị phụ thuộc, áp đặt, lôi kéo, chi phối của bên ngoài, không để nước ngoài can thiệp vào công việc nội bộ; đồng thời, tích cực chủ động tham gia các nội dung, tiến trình hoạt động của khu vực và quốc tế trong giải quyết vấn đề chủ quyền tại Biển Đông. Tham gia các cơ chế hợp tác chính trị, an ninh, kinh tế song phương và đa phương vì lợi ích quốc gia trên cơ sở tôn trọng các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế.

Để bảo vệ chủ quyền biển, đảo, Việt Nam cần chủ động chuẩn bị phương án đưa ra tòa án quốc tế phân giải. Tích cực sưu tầm, tổng hợp, phân loại, bảo quản và sử dụng có hiệu quả những tài liệu quý, những “báu vật quốc gia” khẳng định chủ quyền của Việt Nam đối với 2 quần đảo Trường Sa và Hoàng Sa, làm cơ sở đấu tranh pháp lý ở tòa án quốc tế.

Ba là, kết hợp chặt chẽ giữa đấu tranh song phương và đa phương, bình tĩnh, tỉnh táo, khôn khéo.

Việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo phải có trọng tâm, trọng điểm, trong đó cần tập trung đấu tranh kiên quyết bác bỏ yêu sách “đường lưỡi bò” (đường chữ U, đường 9 đoạn) phi lý của Trung Quốc. Nơi nào tranh chấp đa phương thì giải quyết đa phương, tranh chấp song phương thì giải quyết song phương, không chấp nhận quan điểm của Trung Quốc là giải quyết tranh chấp trên Biển Đông với từng nước. Kiên quyết không chấp nhận các đàm phán có tính áp đặt, bất lợi và làm tổn hại đến lợi ích quốc gia.

Chú trọng nghiên cứu dự báo chiến lược, dự kiến được những tình huống có thể xảy ra và cách xử trí, trực tiếp đề xuất những sáng kiến của mình trong các thỏa thuận quốc tế, tranh thủ tối đa sự ủng hộ, hạn

chế thấp nhất những khác biệt, bất đồng,... đồng thời có sáng kiến, đề xuất các giải pháp giải quyết tranh chấp chủ quyền trên Biển Đông mà các bên đều có thể chấp nhận được.

Mặt khác, cần đấu tranh trực diện với Trung Quốc trong mọi lúc, mọi nơi, mọi hoàn cảnh và mọi cấp, ngành với tinh thần kiên quyết, thẳng thắn, dựa trên cơ sở pháp lý khoa học, chặt chẽ, tránh bị lợi dụng; đồng thời, cũng rất linh hoạt, mềm dẻo, khôn khéo.

Vận dụng tư tưởng “dĩ bất biến ứng vạn biến” của Hồ Chí Minh trong hoạt động đối ngoại nói chung và trong việc bảo vệ chủ quyền biển, đảo nói riêng là sự kết hợp hài hòa giữa chiến lược và sách lược, giữa mềm dẻo và kiên quyết, giữa chủ động và sáng tạo trong tấn công ngoại giao, trong nhận biết, tạo dựng và nắm bắt cơ hội để bảo vệ và thực hiện tốt nhất lợi ích của quốc gia, dân tộc. Tư tưởng “dĩ bất biến ứng vạn biến” cần được quán triệt đến tất cả các cấp các ngành, đến mọi người dân, đặc biệt là các lực lượng trực tiếp đấu tranh, bảo vệ chủ quyền biển, đảo để họ nhận thức đúng và vận dụng phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh cụ thể, đem lại hiệu quả cao nhất, góp phần bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo của Tổ quốc trong mọi tình huống. ■